

# Szent Kornél pápa és Szent Ciprián püspök vértanúk

szeptember 16.

Szent Kornélra és Szent Cipriánra, a 3. század vértanúira emlékezünk liturgikus emléknapjukon, **szeptember 16-án.**

A 3. század elején a keresztények aránylag nyugodt körülmények között élhettek mindaddig, amíg váratlanul ki nem tört a Decius-féle üldözés. Fábián pápa vértanúsága után csak egy év elteltével került sor az új pápa megválasztására, 251-ben.

Kornél pápa nehéz örökséget vett át. Ráadásul Novatianus személyében ellenpápa lépett föl vele szemben. Róma város hívő népe is megoszlott, az ellentétet az a kérdés okozta, hogy az üldözés során hittagadóvá lett keresztények visszafogadhatók-e. Kornél úgy gondolkodott, hogy a bűnbánók előtt meg kell nyitni az egyház kapuját. A pápa zsinatot hívott össze a kérdés tisztázására, és amikor Novatianus makacsul ragaszkodott merev álláspontjához, kiközösítették.

Kornél gyakran váltott levelet Karthágó püspökével, Cipriánnal, aki igen tisztelte a pápát. A ránk maradt levelekből látható, mennyire aggódtak mindketten az egyház egységéért. A pápának azonban nem állt sok idő rendelkezésére: a Gallus császár alatt ismét föllángoló üldözésben elfogták, és Centumcellae-be (ma: Civitá Vecchiába) száműzték, ahol 253. szeptember 14-én vagy 15-én meghalt. A többi vértanú pápa mellé temették a Callixtus-katakombába.

A legenda szerint amikor Kornél pápa már számkivetése helyén volt, az egyik vezető ember kérte, jöjjön el hozzá, és imádkozzék évek óta bénán fekvő feleségéért. A pápa követte az embert, imádkozott a beteg felett, és az meggyógyult. E csoda hatására a házaspár megtért, megkeresztelkedett, s velük együtt húsz katona is keresztény lett. Mikor a császár ezt megtudta, parancsot adott, hogy valamennyien mutassanak be áldozatot Mars templomában. Az újonnan megkereszteltek azonban ezt megtagadták, ezért Kornéllal együtt ólmos ostorokkal halálra verték őket.

\* \* \*

Ciprián püspök az ősegyház azon kevés szentje közé tartozik, akikről részletes életrajzi adatok maradtak ránk. Isten nehéz időben választotta ki az észak-afrikai egyház vezetőjének.

Előkelő karthágói családból származott, s kiváló neveltetést kapott. Tanulmányai végeztével mint ügyvéd és a retorika tanára kezdett dolgozni szülővárosában. Caecilius nevű pap barátja hatására lett hívő, valószínűleg 246 húsvétján keresztelkedett meg.

Megtérését Ciprián kezdettől fogva igen komoly vette. Még katekumen volt, amikor letette a tisztasági fogadalmat; vagyona jelentős részét eladta és szétosztotta a szegények között. Ezen kívül lemondott a pogány szerzők olvasásáról, és kizárólag a Szentírás tanulmányozásának szentelte idejét. Az egykor híres rétor buzgósa nem maradt véka alá rejtett világosság: a hívők fölfigyeltek rá, és Donatus püspök hamarosan pappá szentelte. 248-ban, Donatus halála után pedig – minden tiltakozása ellenére – megválasztották a város püspökének. Mivel Karthágó akkor Észak-Afrika egyházi központja volt, Ciprián nemcsak a város püspöke, hanem a közel százötven tagot számláló afrikai püspökkollégium feje is lett.

Épp miután átvette a püspökséget, kezdetét vette a Decius-féle üldözés. 250-ben a császár rendeletet bocsátott ki, mely szerint a provinciák helytartóinak kényszeríteniük kellett a keresztényeket, hogy áldozatot mutassanak be a császári állam pogány isteneinek. Aki a megszabott határidőig ezt nem tette meg, azt bebörtönözték, és kegyetlenül megkínozták.

Ciprián úgy érezte, nem szabad magára hagynia nyáját hirtelen vértanúságával, ezért elhagyta a várost, és egy éven át rejtőzött a környéken, s onnan irányította híveit. Az üldözés következtében a hívők sorai valóban megritkultak: egy részük életét adta a hitéért, mások hűségesebb hitvallóként állták a kínzásokat, de sokan voltak olyanok is, akik megrettentek a rájuk váró szenvedésektől, és bemutatták a kötelező áldozatot.

A hitüket megtagadók visszafogadása később komoly kérdés elé állította az egyházat. Ciprián e visszatérőknek komoly vezeklést rótt ki engesztelésül és hitük erősítésére. Azonban ellenpüspökök léptek fel: Fortunatus és Maximus. Ciprián eleinte türelemmel és szeretettel próbálta ellenfeleit meggyőzni, de erőszakosságukkal szemben nem jutott semmire. Ekkor zsinatot hívott össze, és kiközösítette őket. Ugyanezen a zsinaton úgy határoztak, hogy a hittagadók, amennyiben újabb üldözés törne ki vagy életveszélybe kerülnek, akkor is megáldozhatnak, azaz visszatérhetnek az egyház közösségébe, ha addig nem telt volna le a kiszabott vezeklési idő. Ezzel Ciprián a sokat vitatott kérdést az irgalmasság útjára terelte.

Amikor Gallus császár 252-ben újabb üldöző rendeletet adott ki, Ciprián egy afrikai zsinat nevében kinyilvánította, hogy a hittagadók vezeklési ideje befejeződött. Ismét fölvehető az eucharisztikus közösségbe, hogy „a következő harcra jól fölkészülhessenek, erőt meríthessenek Krisztus testéből és véréből. Mert hogyan kívánhatnánk, hogy iganak az Úr szenvedésének kelyhéből, ha megtagadnánk tőlük azt a jogot, hogy részük lehessen az Úr kelyhéből az Egyházban?” (57. levél).

Ciprián mindezekről a nehézségekről értesítette Kornél pápát, aki nagy egyetértést tanúsított a kérdéses ügyekben.

De unitate Ecclesiae (Az Egyház egységéről) című értekezése mutatja, hogy Cipriánt mennyire áthatotta az egyház egységének hite és féltése. Egyéb írásaiban is a jó pásztor beszél, akinek legnagyobb gondja a nyáj egysége és belső békéje.

Ám azok az évek, amelyekben ezen a belső egységen munkálkodhatott, gyorsan elmúltak. 257-ben Valerianus császár újabb üldözési hullámot indított el. Ciprián az elsők között volt, akiket 257. augusztus 30-án Aspasius Paternus prokonzul elé állítottak, aki a püspököt száműzésre ítélte, és egy távoli kisvárost, Curubist jelölte ki számára tartózkodási helyül.

Száműzése helyén Ciprián töretlen erővel folytatta munkáját, mígnem egy álomból tudomására jutott, hogy Krisztus vértanújává kell lennie. Így írt erről: „Már lefeküdtem, de egészen még nem aludtam el, amikor megjelent előttem egy rendkívül magas ifjú. Úgy jött felém, mintha a bírói széken ülő helytartó elé akarna vezetni. Mikor odaértünk a bíró elé, az íróvesszővel fölírta egy táblára az ítéletemet, anélkül, hogy bármit kérdezett volna tőlem. Az ifjú, aki közben a bíró háta mögé került, beletekintett az írásba, és jellel tudtomra adta, mi áll benne: a kezét kinyújtotta, és olyan mozdulatot tett, mint amikor karddal sújtanak le valakire. Én csak néhány napot kértem, hogy dolgaimat elrendezhessem. Ekkor a bíró ismét írt valamit a táblára, és az ifjú jelezte nekem, hogy kérésem teljesült.”

258 nyarán Valerianus ismételen kiadta a keresztényüldöző rendeletet, sőt, súlyosbított rajta. Hamarosan letartóztatták Cipriánt. 258. szeptember 14-én elítélték. A jelen levő keresztények, akik végighallgatták a pert, fölkiáltottak: „Vele együtt akarunk meghalni!” Tömeg kísérte Cipriánt a vesztőhelyre, ahol lefejezték pontosan egy évvel az álom után.

Cipriánt Kornél pápával együtt már a 4. század közepén ünnepelték Rómában. Emléknapjukat IX. Gergely pápa helyezte át szeptember 16-ára a Szent Kereszt fölmagasztalása és Kisboldogasszony oktavája miatt.

#### Forrás

Diós István: *A szentek élete*